

21-2-70

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΝΟΥΡΑΚΗΣ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. Op. I, 13/1970

Α'
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Διατίθεται 1967/17 Φεβρουαρίου 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, ~~κατάστασις~~) **Ν.έ.α. Κεράνη...**
 (παλαιότερον ὄνομα: **Πλαστήρια**.), Ἐπαρχίας... **Ξάνθης**...,
 Νομοῦ... **Ξάνθης**.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Σοφία Κ.**
Καρακατσώνη... ἐπάγγελμα **Αἰδαεκάλισσα**....
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις **Ν. Κεράνη - Ξάνθης**.....
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... **25**.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **Θεόδωρος Τεολακίδης**...

.....
 ἡλικία **80 ἐτῶν** γραμματικαὶ γνώσεις **Β' Ἀγγαζικῶν**.....

.....
 τόπος καταγωγῆς **Μακρὰ Γέφυρα**
 περιοχῆς **Οὐζούνκιοι** **Ανατολικῆς Θράκης**

β) Καρακατσώνης Κυριάκος **ἔτῶν 64** **ἐπαγγλ. Β' Ἀγγαζ.**
 τόπος καταγωγῆς **Ἁγία Βλάσις, περιοχῆς Ἀρχαίου Ἀν. Ρωμυλίας.**
Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προϋφίσταντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
 βοσκήν, ποιμνίων
Διὰ σπορᾶς: εἰς Ἀν. Ρωμυλίαν: Πέρα Κλαδερῆ, Ράχαι, Σάτς.
Καρυές, Παλαμάδα, Μιδάι κ.λ.π.
εἰς Ἀνατ. Θράκην: Τσάραι, Κούρνημα, Πανώρια
Σιγῆτι Μπαῖρ, Κουζιλιάνο Μπαῖρ, Σιγὰ Ἐπαῖρ.
Διὰ βοσκήν ποιμνίων: εἰς Ἀν. Ρωμυλίαν: Μπουρνηπούλια, Ράχαι, Αρακάλα, Σάτς
εἰς Ἀν. Θρ. Στάγους τὰ Τσατάκια, Τσιτζί-Μπαῖρ, Κρύο Νερό - Ράχαι, Ταχά-
 Ὑπάρχον αὐταὶ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
 ματα; **Ναι**.....

- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
 δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς; β) εἰς γαιοκτημόνας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
 π.χ. Τούρκους); γ) εἰς Κοινότητας; δ) εἰς μονὰς κλπ. ....

Ἀπὸ τὸν εἰς φυσικὰ πρόσωπα καὶ μοναστήρια.....

- 3) Ὁ πᾶτήρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
 γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
 του; **Ναι. εἰς ἑν. Ἀνατ. Ρωμυλίαν διανεμέτω. εἰς τὰ**

τέσσα. μέρη τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς. 2 μέρη εἰς τὰ ἄρρενα
1 μέρος εἰς τὰ θήλεα.

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ; *Συγχρόνως ἀσχολοῦντο.....*

εἰς τήν γεωργίαν καί εἰς τήν κτηνοτροφίαν.....

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ; *Ναί.....*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὄρους ;

*ὡς ἄτομα ἢ με ὀλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ; **Ὡς ἀτομα καὶ τῶν μοναστηρίων εἰς τὴν ἀνατολίαν ἐργάζοντο ὑποτάσσοντες τοῖς προ-
σκηπτοῦν. ἑρασίαν. Ἡ ἐρασία δὲ ἔστιν ὅλη τὴν μοναστηρίαν.....**
**Εἰς τὴν ἀνατολίαν ἐργάζοντο ὡς ἀτομα τῶν μοναστηρίων ἐργάζοντο γό-
νον οὐ μολάσθαι.....***

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σμημισα-
κατόροι κλπ.)..... Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;...
.....

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;).....

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται : ἐποχικῶς, δηλ. δια τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; ***Ναί... ἔλεγοντο
ἡμερομισθία καὶ εἰς τὴν ἀνατολίαν ἐργάζοντο ὡς ἀνέμοι ἄνδρες
καὶ γυναῖκες... ἐλάμβανον ἡμερομισθίαν εἰς χρήμα ἢ εἰς
εἶδος.....***

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ***Δούλοι. χρησιμοποιοῦντο καὶ***

οἱ θεωρηματῶν καὶ εἰς τὴν ἀνατολίαν ἐργάζοντο.....

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ;.....
.....

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται..... ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πρα-
ματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; .....
.....

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καυσίν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

... Μὲ ζωϊκὴν κόπρον. Τὴν δώσα. ὅψινον. νὰ χωνέψῃ
καὶ ὑέτερον ἐλίπαινον τὰ χωράφια.....

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Μετὰ τὸ 1944.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Ἀπὸ τοῦ 1925.....

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκεύαζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἢ προμήθεια αὐτοῦ; Μονοφύτερο. Προῖον τοῦ ἐξ Αἰτωλίας.....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1. ζεψία 2. πλάνη 3. γυνὴ (δυνί) 10.....
4. γαντζο
2. κορυφία 5. τροχός (εὐθιγίτης) 8. λαβὲς.....
3. χαλκάδα 5. σταθὰρ 9.....

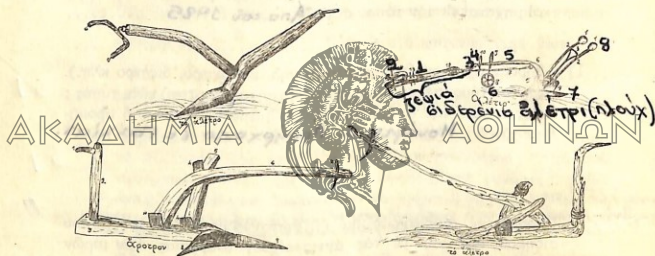
- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1945-46 τὸν Φάρμαζι
3) Μηχανὴ θερισμοῦ 1935. Ἐκώρετο. με βόδια.....

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). 1935.....

5) Μηχανή άλωνισμού .. 1921.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον. Επιδέξιοι γεωργοί.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἁρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰκνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. λαβὴ. (λαβρά). 6. σταβάρ. (ἔχει δὲ ῥαχὴν καὶ ἀντιόχοντα ἔχοντα τὸ τεβί. ἦταν δὲ ρυθμιζόμεν)
2. γενεαύρ. .... 7. τεβί. (ξύλινο καρφί).....
3. χυνί. (ξύρι). .... 8. καῖς. (ἔξαρτημα καὶ λωρίδα).....
4. παράβαλα. (ξύλινα ἔξαρτημα καὶ ὁροσυνθεσμένα τεβί. ἐπὶ αὐτῶν γὰρ ἀνοίγει τὸ χωμά)
5. ἐπὶ αὐτῶν..... 10. .... 15. ....

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νά μεταβάλετε τήν άνωτέρω άρί-
θμησην).

- 4) Τό υ ν ι. Τό υνι τοῦ ξυλίνου άρότρου ήτο (ή εἶναι) μιᾶς μορφῆς
διὰ τήν άροτρίασιν όλων τών ειδών τών χωραφιών ; δηλ. τών
χωματερών (λιβάδια, κήποι) καί τών πετρωδών. - Ίχνογραφή-
σατε ή φωτογραφήσατε τό έν χρήσει υνι (ή τὰ έν χρήσει, εάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καί σημειώσατε τήν χρήσιν έκάστου.

Α.Ι.Θ. χωφ.αι.ερά. χωράφια.έχρηγει.μποιεί.ω. υνι. πύσου(α)
Α.Ι.Θ. πετρωτά. χωράφια. έχρηγει.οωοι.έτα. υνι. πύσου(β).

- 5) Ποιον τό σχήμα τῆς σπάθης τοῦ άρότρου; Ὁρδαφώνιαν...

6) Ἦτο (ή εἶναι) κατασκευασμένη εκ ξύλου ή σιδήρου (εκ ξύλου)

- 7) Ἐργαλεῖα διὰ τήν κατασκευήν καί επιδιόρθωσιν τοῦ άρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, άρίδι, άρνάρι, ξυλοφάι κλπ.).....

Άνατολ. Ρωμνλία: Ζυγλάρι (σεκρηνέλο), εκεπάρι, ξυλοφάι, εύρις
αρίδα, πριόνι
Άνατολ. Θράκη: άρίδα, εκεπαρνιά, πιαχιόν (πριόνι), εκεπάρι,
ξυλοφάι, εύρις = λίμα.

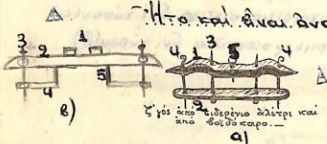

8) α) Διά τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. Βάδια καὶ ὄλορα.....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; ἓν τὸ ἄροτρον ἐκρημίζονται καὶ ἓν τὸ ὄλορον.

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα με δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;

ἦτο καὶ ἀναγκαῖος ὁ ζυγὸς γὰρ τὸ ζευγάρισμα

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λούρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.) ζυγοὶ ἀπὸ αἰδερνίου ἀλῆτρι: 1. ἀνωζυγ.....

2. κατωζυγ..... 3. μεσοζεύλα (αἰδερνίου) 4. ζεύλα (αἰδερνίου) 5. μεσοζεύλα 6. ζυγοὶ ἀπὸ ξυλίου ἀλῆτρι: 1. ζεύλα ξυλίου 2. ἀνωζυγ 3. ζεύλα (ξυλίου) 4. κατωζυγ 5. μεσοζεύλα

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

ζεύλα αἰδερνίου ἀλῆτρι

ζεύλα ξυλίου

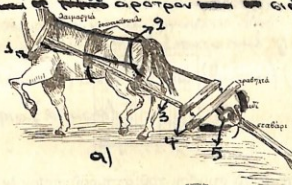
γὰρ ξυλίου ἀλῆτρι

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λούρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν) εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ἀρότρου ἐκρημίζονται τὰ καλὰ λουριά ἐνὶ μέτρῳ ἀπὸ δέρματος γάδρου 6-8 κ.
ὅταν ἐκρημίζονται ἐκρημίζονται γὰρ τὸ ζευγάρισμα ὄλορον τότε ὑπάρχει ἄροτρον ἐκ αἰδερνίου

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; .....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον; εἰς τὸ κεφάλι τοῦ ἀρότρου εἰδεται τὸ γκέμι (κεφαλάρι). τὸ καλὸν (1) (λαίμαρξ) (2) τὰ μηχανήματα καὶ νειξήματα (θύρια) καὶ κονδου

δύο ἀλόγουν. κατὰ τὰ παραπάνω πρὸς γίνεται τὸ γεγνημένον
 ἀλογον (ἀλογον) ~~καὶ ὁ ἀπὸ τοῦ ἀποστρέφει~~ ἀποστρέφει ~~καὶ εὐδοκῶν~~.

α) Ποιος άργωνε παλαιότερον (ή σημερινό) ; 1) άνδρας (ο ιδιοκτήτης του άγρου ή άλλος)· 2) γυναίκα· 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποία ή συνήθεια εις τον τόπον σας. Ο ιδιοκτήτης του άγρου.
Σήμερα ο ιδιοκτήτης ή η καραχάι του τρακτ

- β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) εἰς ξύλινον ἄροτρον...
δὲν γίνεται ζεύξιμον ἀρόχου - .....

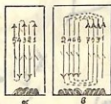
- 2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

- 3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποῖου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Με σχοινί. τῶν δυνάμεων. τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων. Ὁ γεωργὸς ἐκτραπὼν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ μετὰ λαβῆ τῶν ἀντρίων.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὀργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

Μὲ ζυγίων. ἄροτρον. καὶ χωράφι. ὠρχώνετα. ὡς. το. σχεδιάγραμμα
μα(α). Μὲ εἰδυροῦν. ἄροτρον. ὡς. το. σχεδιάγραμμα(β).
καὶ εὐμερον τὸ ὄργωμα γίνεται κατ' αὐτοῦ τοῦ τρόπου.
ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἄρουρου ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιαστές, μεσθράδες, κ.λ.π.) ; ἢ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα ἐγίνετο καὶ γίνεται καὶ ἐποριὰς.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μετὰ αὐλακιάν ; .....

ἢ ἐποριά ἐχωρίζετο μετὰ αὐλακιά. ἀνὰ θύτρας κλιεῖς...
(βύνατα).

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μετὰ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῶται ἄροτρον ; .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διανοίξις τῶν αὐλάκων μετὰ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ....

καθ' ἑξῆς, ὀργῶναι, βαθιὰ. ....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σπορὰς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. **Πλαχίως ὅταν ὁ ἀγρὸς εὐρίσκεται ἐν πλαγίᾳ βουνῶν**

βαθρὰ κῆκον διὰ τὸ ἄρχω καὶ τοῦ χωραφιοῦ.....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σπορᾶς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημοτριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. **Ἐγίνοντο καὶ γίνονται τρεῖς ὀργώματα.**

α) τὸν Μαῖον β) τὸν Αὐγουστιαν (βαθρὰ) (κλέντεφα) γ) τὸν Οὐκωθριον (εσπαρὰ).....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ἀναλόγως τοῦ κηπευτικοῦ.....

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ σπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρα-
νέπασιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημοτριακόν....

1-2 ἔτη.....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; **Διὰ δημοτριακά: 3. Ἀναίξιν, καλοκαίρι-Θερινὸν καὶ Δι' ἀνοιτιάκι (ἀρεβόειαι-ψυχανθῶν-γεωμελε) Μάρτιο-Ἀπρίλιο-**

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. **Μαῖο.**
π.χ. **τὸ δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; **Παλαιὰ ἔχρηται**

παιῖο τὸ δισάκι, ἔρημα ὁ τενεκεὶς ἡμέρον. γ.

εσπαρμένη μηχανή.....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ; .....

Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον .....

Ἀναστ. Ρωμυλία: ζῦντρα .....

Ἀναστ. Θράκη: πεικέλα .....

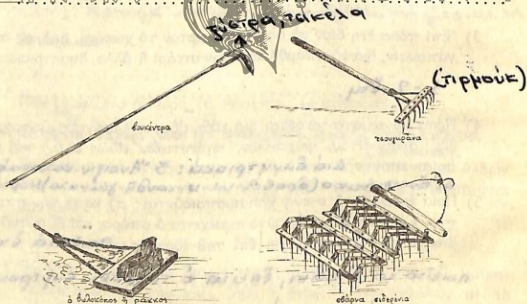
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); Να γίνηται σβάρνισμα μὲ ζυλινγ.
εβάρνα καὶ εβάρνα σιδερένια .....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνη εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

Μὲ τσάπα ἢ κασμά .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

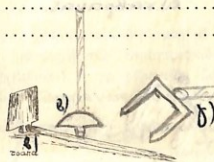
ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

έκάστου και παραθέσατε ίχνογράφημα ή φωτογραφίαν) .....

α) καμάρ. β) τσάνα. γ) δίκέλι. δ) πατό. ρικιαρά. ε) λικκάρ.

- 6) Ποία πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ή ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

- 7) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

- 8) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ή καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ή σήμερα) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

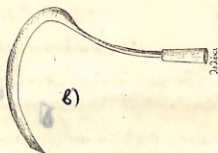
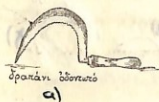
- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ίχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

α). δρεπάνι .....

β). καθραμάς .....

Ἐὰν ᾖσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων ειδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΑΘΗΝΩΝ

2) Με δρέπανα ἢ με ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). **Μὲ κόσσα ..**

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν) .....

Ἡ λεπίς τοῦ δρεπανιοῦ ἦτο ὀδοντωτή .....

Ἡ λεπίς τοῦ καθραμάς καὶ τῆς κόσας ἦτο ὁμαλή .....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

Τοῦ δρεπανιοῦ, καὶ τοῦ καθραμάς, ἡ χειρολαβὴ ἦτο κυλινδρική, ξυλίνη, τῆς κόσας ὅπως τὸν ἀνωτέρω. Σχεδιαγράμματοι κεράτῃ.

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) ... ἑίδι καὶ τεχνίται .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) Παλαιότερον ἐθερίετο μὴ ρόβης καὶ οὐ μῆλων. ρεβιθιῶν, φραγῆς, καυκιῶν, φασουλῶν. γίνεται δι' ἐκριζώσεως.

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Μετὰ τὸν καθαράν. ἢ ὕψος 10 ἐκ. ἐκόσμετο

ἢ καλαμινὰ τοῦ δημητριακοῦ. Μετὰ τὸ δερνὰν ἀναλόμα μὲν οὐκ ἔστιν τοῦ δημητριακοῦ.

2) Οἱ σταχύες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὰ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἔλεγοντο (ἢ πῶς λέγονται) .....

ἔλεγοντο καὶ λέγονται "ταράβ"

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦς τὰ δράγματα (δραχμίδες, πιάσματα; χερίδες, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; Οἱ ἴδιοι οἱ θεριστὰς .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερίδες) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Μετὰ τὸ δερνὰν: 9 χερόβολα ἢ 3 χερίδες. ἕκαστον ἕνα δερνὰν. (χερόβολο: ἡ ἀρχὴ τῆς χειρὸς) .....

Μετὰ τὸν καθαράν: 2-3 ἀγματοὶ ἀνάλογα μετὰ τὸν θερισμὸν ἕκαστον ἕνα δερνὰν. 4 κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. Χεῖρες.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποῖον ; .....

Ἐδέρizon. ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὑπῆρχον καὶ
ἐπαγγελματίαι θερισταί ἐκ τῶν ἡμῶν ἐνὸς τοῦ ἐκ
ἐξ ἑαυτοῦ. ὁρακτοῦ δὲ.....

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν). Ἡμερομίσθιον με μερο-

κάματο εἰς χρῆμα. Μετὰ παροχῆς φαγητοῦ (ταϊ-
σμα) ἦτο με μεροκάματο.....

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑνάρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

Καὶ οἱ ἄνδρες καὶ οἱ γυναῖκες ἔφερον εἰς τὴν
ἀριστεράν χεῖρα. ζῦγιο. γάντι. (παλαμαρία)
καὶ ἀμπουρανμάνινα (πλεκτά, καλύμματα, εἴς

(παλαμαρία)

χειρὰς ὡς τὸν ἀγκῶνα). Οἱ ἄνδρες φοροῦσαν ζῦγιο
(ζουνάρια) καὶ οἱ γυναῖκες ἔδωσαν ἐν μέσῳ με ἐκνιά (ἐκνιὰ)
διὰ νὰ μὴ πονῇ.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

Ὅτι πρόκειται ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας. Ἐκφυγέ, ἐκόν θερισμόν. κιν. Αθυτέρα ἢ κιν. τετράδ. (τετάρτη).
Οἱ ἐξ Ἀνατολ. ὅραμε κιν. παρασκευὴ (παρασκευή)

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοὶ κατὰ τὸν θερισμόν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτὰ... Οἱ ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας τραγουδοῦσαν :

..... Πῶς. νὰ. ἐκύψου. νὰ. διεύω.....

..... πῶς. νὰ. κάψου. κιν. ἀρχή.....

..... ἡ. μέγ. δ. ἐν. ἀνέχει.....

καὶ. πονά. ἡ. κεφαλὴ. κ. λ. η.

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν πού μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

Οἱ ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωσσίας, κιν. Ἀρμύνη. ἡ. ἔρα, κιν. θερισμόν. ἔκοτον. στάχυν. ἔκαψαν. σταυρο καὶ. τὸν. ἔδετον. κοινὰ. ἐπὶ. θερισμένα. στάχυν. Γιὰ. εἶναι. ἀλογημένα. τὰ. μητρικὰ. ἐπὶ. (κοδόνα)

δ'. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... Ἀμέσως. μετὰ. τὸν. θερισμόν.....

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χειρίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδεῖς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματίων μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ Ντερικτῆς κουβαλοῦσε εἰς χερίει καὶ ἔδενε τὰ δεμάτια μὲ τὰ δεματικά (ζῶντ. φτιαγμένη ἀπὸ τὰ ἴδια τὰ φυγητρατά). Ἐν τῷ κέντρῳ αὐτοῦ ἔχε μεγάλη παλαμαρία, ἡ ὁποία βοηθοῦσε εἰς δέσιμο καὶ εἰς ἐμφύζιμο τοῦ δεματιοῦ.....

.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Τὰ δεμάτια 13 καὶ ἐτοποθετοῦντο σταυρωτὰ μὲ τὰ στάχυα ὁρᾶς καὶ μέσα καὶ ἔξωθεν. Ἐν τοῦ κεντρικοῦ. Ὅλα τὰ τοῦ κεντρικοῦ καὶ ἔξωθεν αὐτὰ εἰς τὸ ἐντὸς τοῦ δερισμένου ἀγροῦ.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; 1932-33.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Φυτεύεται τὸν Ἀπρίλιο ἐξ ἐκρίκια (αὐλακί) ἀνὰ ντρακελίου (βῦμα) μὲ τὸ χέρι.....

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρον κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν. **Μὲ τὸ α.δ.μ.ρ.ν. ἄροτρον. (ηλάνκ)**

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλὴ, βίκον); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. **Καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ βίκου καὶ τριφυλίου ἐγίνετο ὅπως καὶ α.δ.μ.ρ.ν.**

Ἡ κοπή ἐγίνετο μὲ τὴν κόα. Ὑπερῶς 2 ἡμέραι μὲ τὸ δου-εράν, ἐφυρίζετο ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά γὰρ τὴν ξηρατὴν καλῶς ἐξ 3-4 ἡμέρας. Ὑπερῶς ἐδένετο φλαντάκια (δεμάτια σανοῦ δεμένα μὲ παχύρια (πάχυρο). Ἀποθηκεύοντο εἰς τὴν ἀχυρῶνα, ἐλπίφει ἀποδύμης τὰ εἰδιγάζαν ἐξ τοῦρλούκια (βῦμνυίει σανοῦ)

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). **Ὁ βίκος καὶ τὸ τριφυλὴ 2-3 φορές τὸ χρόνον καὶ τὸν Ἰούνιο, μὲ τὴν κόα, τὸ τριφυλὴ 2-3 φορές τὸ χρόνον καὶ αὐτὸ μὲ τὴν κόα -**

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) .....

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δερματιῶν πρὸς ἀλώνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

Μεταφέροντο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλώνισμόν δερμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν ;

Υπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησος πιννακίου θυγ-

νιεί. Μέχρις ἑνὸς ἡμῶν τὰ δερμάτια τοποθετοῦνται εἰς ὄρθο γωνίον ἢ τετράγωνον σχῆμα μετὰ εὐχνα πρὸς τὰ μέσα. Πέραν τοῦ ἡμῶν τοῦτου καὶ σχῆμα τοποθετοῦνται εἰς σχῆμα ὁκταῖον ἐπισπῶν τὰ σχῆμα πρὸς τὰ ἔξω εἰς τρέχοντα νερά τῃ βροχῇ.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλώνισμόν τῶν δημητριακῶν ; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι ; Ν.Ο.Χ.Ι.,.....

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου ; Εἰς ποίαν θέσιν ; Μέσα εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ οἴκου ἐξω-

αὐτῇ ἢ καὶ μερὶς ἄλλης ἐξω τοῦ χωρίου ἐνταὶ ἐκ-
ματος.....

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειράν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν.

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀπὸ πρὸς τὸ τέλος Ἀυγούστου .....

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) Χωματάλωνο .....

Τὸ ζυγαρι (ἔρμην) καὶ τοῦ τσαβι καὶ τοῦ τριγωνο. ἐθάρνισαν
τοῦ χώμα. Ὑπερβα τῶν τριγωνο καὶ ἔρμην ἀχυροῦ, καὶ τοῦ
παυθεαν καὶ τῶν τριγωνο καὶ μετὰ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ κύλινδρου.

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξεως τοῦ
ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου· καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)· Ἐπισκευάζεται καὶ ἐκ τῶν τριγωνο καὶ

κατασκευάζεται .....

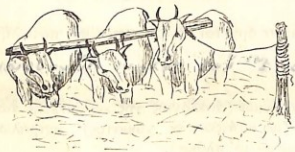
- 9) Ἡ ὥς ἂνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

Θεὶ ἐξ ἀνατολ. Ρωχινίαν μόνον καὶ ἐναρξι καὶ δευτέρα

Θεὶ ἐξ ἀνατολ. Θράκης καὶ πέραν .....

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰογήποτε ἄλλον.
οἱ ἐξ' Ἀνατολῆς θέτουν πρῶτον γύρο ἐπὶ ἐκτετακτοῦ γέφυρ^{ος} ἀλῶνι^{ου}
 οὗ μετὰ εὐχά^ς τῶν ἀντιθέτων δεικνύων πρὸς τὰ κέντρα τῶν ἀλῶνι^{ου}
 οὗ δευτέρου γύρου φαίνεται μετὰ εὐχά^ς πρὸς τὴν περιφέρειον τῶν ἀλῶνι^{ου}
 καὶ οὕτω καθ' ἑκὴν ὥσπου νὰ περιέλθῃ τὰ ἀλῶνι^α.
οἱ ἐξ' Ανατολῆς: τοποθετοῦν ὅλα τὰ δεικνύοντα μετὰ εὐχά^ς
 πρὸς τὸ κέντρον τοῦ ἀλῶνι^{ου}.

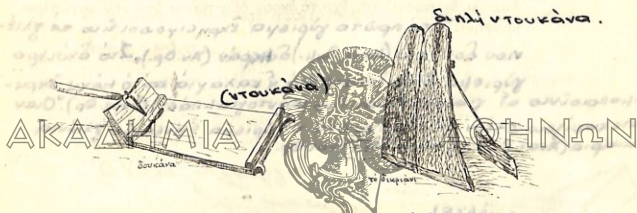
11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιο-
 ῆσεως ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.). ^{Διὰ τοῦ ἐργασιοῦ ἀλῶνι^{ου}}

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζώων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλῶ-
 νιστοῦ ἐύλιθος στυλός, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενός στήχερός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ οὗ οὗτοι ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρονται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. ....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζώων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στυλός εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιστοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζώου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα).....

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρθρᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχυῶν διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνθέεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ

περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχυῶν τούτων; Παλαιότερον ἐκρηγόγει το
ποῖα ἢ ντουκάνα (Αν. Ρωμ.) ἢ ντιένα (Ανατ. Θράκη); ἢ το κοῦφον
ἐπιμηχὲς σανὶα (150 Χ 80). ὠπλισμένη ἐνὶ κάτω μέρος δι' ἀποκί-
δων ἐκλυροῦ λίθου. Ὑμῶν καὶ διπλὴ ντουκάνα. Τὴν κατασκευά-
ζον εἰδὶ κεκμηνοὶ χεῖρες. Συνεδέει. ἢ ντουκάνα γὰρ τὴν τεχνία. καὶ
ἢ τεχνία με τὸν ζυγὸν με τὴν βοῦθια τοῦ καῖς. Ἠλωνίζοντο γὰρ
αὐτῶν τὸ εἶναι καὶ τριτάρι. τὰ δ' ἐπὶ ἡ ἡλωνίζοντο με κρουα-
λάς (κύνινορος). Γὰρ τὴν καὶ τὴν κεφάλια ἐκρηγόγει τοῦ ζυ-
γο γουθαρίος. Γὰρ τὸ ὑπόλοιπον κερμαίνον. Ἡ βρωμὴ ἡλωνί-
στο με μισό ἀμάξι. (μόνον τὸ ἐμφορέδιο τμήμα καὶ βοῖδοκαρου) καὶ
μόνον τὸ ζῶα ὡς εἰς κύλινδρο.

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

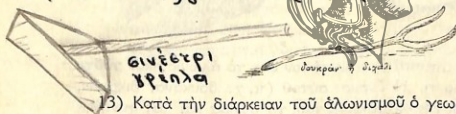
Ἀπὸ π.μ. 5 π.μ. ἕως π.μ. 7 π.μ. ....

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινας τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικοῦλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

2^ο πρῶτο γύριμα. ἔρχεται γοιωνιέμο. καὶ γλιέ-
κιαν δουκράν (Ἀνατ. Ρωμ.) δουκράν. (Ἀν. Θρ.). 2^ο δέυτερο

γύριμα. ἄκου. ἔβησαν πρὸς τὴν ἀλαγιά καὶ τὸ καὶ ἔχρη-

σιμοποιοῦντο εἰς τὰς ἀλάγιας (Ἀνατ. Ρωμ.) βαντορία κηπάδε (Ἀνατ. Θρ.). Ὡς ἂν
ἀσχεπρήσει ἔλθον τὸ δουκράνι τὸ πρῶτο γύριμα ἔβησαν καὶ γλιέ-
κιαν (Ἀνατ. Ρωμ.) καὶ κηπάδε (Ἀνατ. Θρ.).

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκό-
πους στάχους ; ..Ναι.....

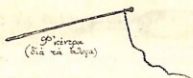
- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύ-
πημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ
φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ της ; (Σχε-
διάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ναι. καὶ. ἔλεγετο... κέντρα... ἀπὸ ἀμφότερων...

τὸ ἐκὼς καὶ τὸ ἐξῆς... μὲ πρὸς ἀνωτέρω... ἐκίναται...

εἶχε μήκος 4,30 μ.

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν 3 λέξεις .. 6 δάλα .....
Ἡλωνίζω μία στρώει. ἀπὸ 90 δερμάτια.....

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ νὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)
κάτ. βάλα .....

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοὶ ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγάτες), οἱ ὅποιοι εἶχον βρόδια ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.....
Ὁ ἴδιος .. ὁ γεωργός .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

κόπανοι στρογγυλοὶ

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ; .....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ; .....

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἔγινε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) το 1934-35: .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλαχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ. **ῶμερ** (Ἀν. Ρωμ.). **λαμνί** (Ἀνατ. Θρ.). **ζωρεῖται** μετ' **ὠνέετρι** (Ἀν. Ρωμ.). **φρένλα** (Ἀνατ. Θρ.).

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Γίνεται. σωροὶ. ἐρρόγγυες (Ἀν. Ρωμ.).....

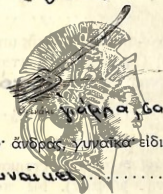
Σωροὶ. ἐρρόγγυες ἢ ἐκίρμας (Ἀν. Θρ.).....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὴν θρινάκι (θρινάκι) (Ἀν. Ρωμ.) καὶ τ' ἐλίκου. φτυάρ.

Μὲ τοὺς θρινάκι (ἐκίρμας) ἐλίκου. φτυάρ (Ἀν. Θρ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνέμιζει)· ἀνδρᾶς, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

(Ἀν. Ρωμ.) Σκίβαθα. Ἀποχωρίζεται. ἑκαρποὶ. ἀπὸ αὐτὰ. μὲ κόντυλα
ἢ ἐέρνεται πάνω εἰς σκίβα (σωροὶ) ἢ πλινθὰς (δοίχτυ).

(Ἀν. Θρ.) Κόντυλα. Ἀποχωρίζεται. ἑκαρπὸς ἀπὸ αὐτὰ ἢ ἐκ τῶν
δοιχτῶν. (ἐκίρμας) ζύλον μὲ ζύλινον ὡς εἰς τὸ πλινθῶν
καρφία.).....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα): διά ποῖα δημητριακά συν-
 ηθίζεται τοῦτο. Αἰὰ τὰ εἰτάρη. καὶ κριθάρη. Ἰσσοῦ. τελευάωτι
 δ. ὀλωνισμοί. ἑλληνισμοί. καὶ. ἐκίβαλο, κότσαλα καὶ
 ζανερωνίζονται. κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον.....

- 6) Ἄφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ;.....

Μὲ τὸ δριμόν. (ἀν. ρ. ψ. μ.). .....
 Μὲ τὸ δριμόν. (ἀν. θ. ρ.). ..... κόσκινον ψιλόν, χοντρό.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου; ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

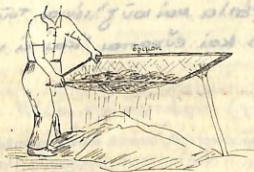
ΑΘΗΝΩΝ

κόσκινον ψαλίδιο δερμάτινον

κόσκινον ἢ ἀριλόγος

νων με ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
 κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεώργου ; .....

(Α. Ρ. Μ.) Μὲ τὸ εἰσέτρι. ἐπὶ τοῦ ὀλλέσιον τοῦ φανάρ. ....

Χαράσσεται σταυρὸς μὲ τὸ φανάρ καὶ ἐμπηγνύεται φανάρ

ἀπὸ τὸ μέρα καὶ λαβὴν Σημειώνουν μέχρι πού. ἔπραξε...

Σκηματίζουν ὕψερα μὲ τὴν φούκα καὶ λαβὴ πρὸς νά δύν-

νε πόσα κιλά ἔβγαλαν. ....

- 8) Ἀλλὰ ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

(Α. Θ. Ρ.) Μὲ τὸ χρέλια μαὶ τοῦ ὀλλέσιον τοῦ φανάρ. Χαράσσ-

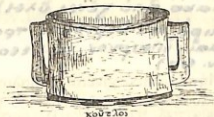
ται σταυρὸς καὶ εὔχονται. "καὶ τὶ χρόν. περὶότερα

- γ'. 1) Ποία ὀφειλὰ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἀλώνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

³ *Ἡρεσιον δεκαδικὸν ἐπὶ ἀλώνι. Ἡ μέτρον αὐτοῦ ἐγένετο μέτρον ἀνίκας (ζύλινον δοχεῖον δενίκια 1 κίλο) καὶ τὸ ἐνέβαλε (ἡ γὰρ τοῦ ἐνέβαλε (ἡν. Ρ.ω.μ.).....*
(ἡν. θ.ρ.) Μέτρον ἐνέβαλε (δεκαδικὸν) (αἰδουρὺν) καὶ τοῦς.....
..... ἡν. θ.ρ. κλάδε (2 ἐνέβαλε).....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλώνι ; (ἡν. θ.ρ. αὐτ.)

α) τὸ παπαδιάτικο, *τοῦ δίκτου ἐστὶν ὡσπὴρ*
 β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, *ἐστὶν ἀγροφύλακα.*
 γ) τὸ γυφτιάτικο,
 δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) *Μέτρον αὐτὸ ἀμφορία (ζύλινον) (ἡν. Ρ.ω.μ.)*

Μέτρον αὐτὸ ἀμφορία ἐπὶ ἐπὶ (ζύλινον ἢ κεραμεύον μέτρον) ἐπὶ ἐπὶ (ἡλίνδοι).....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κενός εἰς τὴν ὑπαιθρον; Μετ' εὖ ἀχιρῶνις μετ' οὖ. γινέσθω ἢ με
τὴν τάρτα (αὐτὸς ὡς ὁ ὁρθογώνιος διῶν, ὁ ὁρθογώνιος κατασκευασμένη
μέτ' εὖ ἀχιρῶνις). (Αν. Ρωμ.).
Μέτ' εὖ ἀχιρῶνις ἢ χύμα εὖ λάντες (εὖροι) εὖρεσθαι με
εὖρεσθαι (εὖρεσθαι εὖρεσθαι) εὖρεσθαι μετ' οὖ. γινέσθω. (Αν. Θρ.)

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνετο) ἡ διαλογία τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα;
καὶ μετὰ τὸν διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι, καὶ μετὰ τὸ ἀλώνισμα
ἀπὸ τοῦ περυσίου ἀπὸ τὸ τρίτον (γινέσθω) καὶ εὖρεσθαι μετὰ
εὖρεσθαι ἀπὸ τὸν εὖρεσθαι (Αν. Ρωμ.).
Τὸν καιρὸν τοῦ διερχόμενον τραβοῦσαν εὖρεσθαι. ταῦτα εὖρεσθαι
εὖρεσθαι μετ' οὖ. γινέσθω. (Αν. Θρ.)

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογία τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὅπισθεν τῆς θύρας κλπ; ..

Ναί.

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.

πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ ποῖον χρόνον; Κατασκευάζεται καὶ
λέγεται καὶ πλέγμα. (Αν. Ρωμ.).
καὶ λέγεται καὶ πλέγμα καὶ πλέγμα. καὶ λέγεται καὶ πλέγμα καὶ πλέγμα.
καὶ λέγεται καὶ πλέγμα καὶ πλέγμα. καὶ λέγεται καὶ πλέγμα καὶ πλέγμα.

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀνάμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 'Ιουνίου (Κληδόνου), 'Αποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ 'Ιούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

α) Τὴν τελευταία Ἀποκριά.

β) Τὴν 1^{ην} Μαρτίου.

γ) Τὸ βράδυ τῆς Ἀναστάσεως.

δ) Τὸ βράδυ τῆς 23^{ης} 'Ιουνίου.

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος; ..

α) Τὸ βράδυ τῆς 1^{ης} καὶ πλεονεξίας καὶ χωρῶν.

β) Τὸ πρωὶ τῆς 1^{ης} Μαρτίου. εἰς τὴν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τοῦ

γ) Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν εἰς τὸ σταῦρον καὶ ἐπὶ τοῦ

δ) Τὸ βράδυ τῆς 23^{ης} 'Ιουνίου, εἰς τὴν πλεονεξίας καὶ χωρῶν.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

Αγανός λέγεται ή φωτιά πρ. πού ανάβεται. τὴν 23^{ην} Ιουνίου
τὰ λινάρια λέγεται ή φωτιά που ανάβεται τὴν Ἀποκρία
β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ; ... (Αν. Ρωμυλία)

Οἱ νέροι. τ.ρ.υ. χωριοῦ. τὴν Ἀποκρία καὶ τὴν 23^{ην} Ιουνίου
Οικοκυεῦρες. κάθε ἐπισκοπ. τὴν 1^{ην} Μαρτίου καὶ τὴν Ἀνάστασιν

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ; .....

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα .....

2) Πηδήματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

Α.΄ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Ξ Α Ν Θ Η Σ

Αριθ. Πρωτ. 372

Εν Ξάνθῃ τῇ 17ῃ Φεβρουαρίου 1970

Π Ρ Ο Σ

✓ Τὸ Κέντρον Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς
Λογογραφίας
τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
Ἀναγνωστοπούλου 14

Ἀθῆναις Τ.Τ. 136

ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ πέμψωμεν ἡμῖν συνημέ-
νως (14) ἐρωτηματολόγια διὰ Γεωργικὰ Ἐργαλεῖα δεδω-
τος συμπληρωμένα ὑπὸ δ/ων τῆς περιφέρειας ἡμῶν ὑπ-
ηρετούντων εἰς γεωργικοὺς συνολικισμοὺς ἀνεξελέκτους
διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς.

Μετά τιμῆς

Ἀναπληρωτῆς Ἐπιθεωρητοῦ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΘΗΝ

ΑΝΑΓΩΓΗΣ ΜΠΑΜΠΙΔΗΣ

5' Ἀροτρίασις (ὄργωκα) καὶ ἐσορά.

6) 1) Ζεύξιμον ζυλίνου καὶ ζυλίνου ἄροτρον. Ἐνώνεται ὁ ζυγὸς μετὰ τὸ σταβάρ μετὰ τὴν βοῦδα τοῦ καὶ τὸ ἐποῖον
εὐχαραίνεται, ἀφ' οὗ πέρασι ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ, ἐπὶ σταβάρ μετὰ τὸ τεβί, τὸ ἐ-
πὶ οὗ μῆται εἰς μίαν τρύφα τοῦ σταβάρ. Ἐκατέρωθεν τοῦ σταβάρ μῆ-
τουν καὶ βόδια, βάλλοντες τὸ κεφάλι τοῦ ἀνάμεσα ἐπὶ ἀναγύχ καὶ ἐπὶ κα-
τωζυγ τοῦ ζυγοῦ. 2) τὸ ἑξωτερικὸ μέρος τοῦ ζυγοῦ μῆται εἰς ζῦλας (ζυ-
λίνα).

2) 2) τὸ πλοῦχ (εἰδηροῦ ἄροτρον), τὸ ζεύξιμον γίνεται εἰς ἐξήκοντα
(βλέπε σχεδιάγραμμα εἰδηροῦ ἄροτρον). Μεταξὺ ζυγοῦ καὶ ἄροτρον μῆ-
ται εἰς ζῦλας (ζυλίνα) (1) καὶ ὁποῖα τὸ ἐν ἄροτρον ἐνώνεται εἰς τὸν ζυγὸν με-

τὰ ἐπὶ κορῶνα (ζυλίνα καὶ εἰδηρά) (2), τὸ ἑτερόν τι ἄροτρον φέρει καλὰ δα-
κρυῖο (3) ἡ ὁποῖα εὐνδύεται μετὰ τὸν χροῖο (ἄρκετρο) (4) τοῦ πλοῦχου
τὰ ζῦλα μῆται ὅπως καὶ εἰς τὸ ζυλίνον ἄροτρον. Ὁ ζυγὸς εἶναι γι-
γαντιαῖος. Ὁ ζυγὸς εἰδηρά.

8) 7) Τὰ ὄσπρια ἐκαλλιεργοῦνται καὶ καλλιεργοῦνται εἰς μαῦρα κώματα.
Φασόλια: Τὸν Ἀπρίλιον εἰς τὸ ὄργωκα χωράφι ἐκατίζον μετὰ ἐκεπο-
νι καὶ φυτεύουσιν τὰ φασόλια ἀπὸ 15 πόντους περίπου. Ἀφ' οὗ φυτρώουσιν καὶ
φθάουσιν τοῖς 10 πόντους ὕψος, τὰ ἐκατίζον μετὰ εἰς τὰ πλάτη. Τὸν Αὐγουστο
ξηραμμένα πλέον τὰ ξερρῶνουν, τὰ μεταφέρουν εἰς τὸ ἀπὸν ὅπου
ἀλωνίζονται μετὰ ζυλίνον κύλινδρο.

2) τὸν τόπον μῆται φυτεύονται μετὰ εἰς αὐλακίαις μετὰ εἰς ἐπὶ ἄρο-
τρο. καὶ ἀλωνίζονται πλέον μετὰ τρακτέρ.

κουσιὰ: Φυτεύονται τὸν Μάρτιον μετὰ εἰς ἐπὶ αὐλακίαις ἀπὸ 15
πόντους. Ἀφ' οὗ φυτρώουσιν καὶ φθάουσιν τοῖς 10 πόντους ἐκατίζονται μετὰ
πλάτη. Ὡς καρποφορήσιν καὶ ἄρκεσιν πλέον τὰ μεταφέρουν ξερρῶνουν
καὶ ἀλωνίζονται ἐπὶ χωράφι μετὰ ζυλίνον κύλινδρο. 3) τρακτέρ.

Φακή. Σπέρνεται τὸ Φεβρουάριον μετὰ εἰς ἐπὶ αὐλακίαις. Βοτανί-
ζεται μετὰ τὸ χερί ἀπὸ τῶν ἀγριόχορτων. Ὡς καρποφορήσιν καὶ ξηραθῇ

στρεφόμενοι καὶ κοπανίζονται. (24790) 10019109A-12

Ρεβιδία: Ἡ καλλιέργειά των εἶναι ὁμοία με τὴν ἑσπερίδα. (24790) 10019109A-12

8) Εἰς τὴν Ἀνατ. Ρωμυλίου ἐκαλλιέργητο ῥόβη. (24790) 10019109A-12

9) Ἐπορὰ ἐχέτω ὅπως τοῦ εἰταρίου: Ἐκτετατὰ ἐπὶ τὰ ἀβάρνημα με
 κυλινδρ. εὐάρνα. Ὅταν ἐξηραίνωται κὶν ἐστρεφόμενοι καὶ κὶν ἐκτετατὰ
 με τριγων. κύλινδρο. (24790) 10019109A-12

Στὶς κόν τοὺς μας καλλιέργηται πικρὸν εὐάρνα με κὶν ἐκτετατὰ
 κὶν γαυρόνων εἰς τὰ χωράκια καὶ κάμπου. (βάλτου). (24790) 10019109A-12

9) Φυτεύονται κόν Μάρτιο ἐν αὐλακίᾳ με τὸ κέρι ἀνὰ γὰ ντρακί-
 αῖα (ἀνὰ ἐν βήμα). Ἀπὸ φυτεύσεως καὶ θάσεως ἐν ὅσοι 20-30 ἡμέρας
 ἐν πρῶτο ἐκφυγίμο. Ὑστερα ἀπὸ 10-15 ἡμέρας ἡμέρας τὸ χέρισμα (ἐν-
 ἐκφυγίμο) χύματα χύματα ἀπὸ τὸν θάλασσαν. Τὸν Ἀπρίλιον ἐκφυγίμο ἡ-
 μέτα τὸ τεσσάρη ἢ με τὸ πλοῦν. (24790) 10019109A-12

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

22) Τὸ πᾶν τὸ τραγούδι ἐλέγχετο ἐν τὴν πρὸς τὸν κ. Α. Ν. Θράκη.

Μάρτιο μαραίνει τὸ πιδιά

κὶ δὲ θέρου τὰ κορίτσια

κὶ αὐτὰ δὲ ἔρπου ἀλυστὰ

μαραίνουσιν παντρεμένους

πῶχουν πανιὰ στὸν ἀρχαῖον

πῶχουν πιδιά εὐὶν κούρια

τὸ κέντημα ἐνὶ χλόντημα

κὶ ἡ ῥόσα ἐνὶ κυρτάνη

κὶ αὐτὰ δὲ ἔρπου ἀρχαῖος

ἐνὶ ἐκτατὰ μεγάλη

Οἱ ἔτε Ἀνατ. Ρωμυλίου πρὸς τὸν κ. Α. Ν. Θράκη

Ὅσοι ἐνὶ θέρου τὸν πρῶτον

κὶ πλάτους τοῦ πλάτους

τόσο πανὶ ἡδίαζονταν

κόρη μεθ' τῶν αὐλῶν τῆς
 κι ἀρχοντοῦτος ἐπέρασι
 τὴν λέει καλυμέρα
 καλυμέρα σου λυγρή
 καλῶς τὰ πολεμάει

23) Ἐλευτουρῶσε με τρακτέρ παλαιοῦ τύπου με πέλματα εἰδυρά. Γιὰ
 τὸ ζεῖνιμα τῆς μηχανῆς ἐκμεταλλοποιεῖται πετρεῖλαιον. Ἐκρίνεται οὐκ
 οὐκ προδέρματα. Τὰ δερμάτια ἐκρίντοντο εἰς εὐθείας μέσας εἰς τὴν
 μηχανήν ἀπὸ τῶν ἐργάται, δὲν ὑπῆρχε διὰ ἀνεβατόρι. Ἐπίσης δὲν
 ὑπῆρχε εἰς τὴν μηχανήν οὔτε κλουρί (αὐλὴν) δ' ὡς οἱ καὶ βγάξῃ τὸ
 ἄκυρο καὶ νὰ τὸ κάνῃ σωρὸ. Αὐτὸ τὸ τραβοῦσαν μετὰ τοῦ σουργεῖ
 (πλατιά σάνις ἐξαρτημένη ἀπὸ τὰ βόδια).

Δ' ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑ

4) Τὸ βράδυ τῆς τελευταίας Ἀποκριᾶς (τῆς τυρινῆς).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

α) Ἐκρίνεται τῶν ἐκ τῆς Ἀποκριᾶς πυρῶν προαγόμενα.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς τελευταίας ἀποκριᾶς τὰ παιδιὰ καὶ οἱ ἐφηβοὶ γὰρ
 ζεῖνουν ἀπὸ τὰ ἐπίμα του χωρίου ὅλα τὰ παλιὰ καλὰ καὶ κακὰ ἔργα
 λείπει καὶ τὰ εὐχεστῶνται εἰς τὴν πλατείαν τοῦ χωρίου. Τὸ βράδυ ὅλοι
 οἱ ἡλικιωμένοι καὶ νέοι ἐκρίνονται εἰς τὴν πλατείαν. Οἱ νέοι ἀνὰ πρῶτον
 τῆς φωτὸς ἐνῶ οἱ ἄλλοι, ποὺ εἶναι ἑταῖμοι, ἀρκίζουν τὸν κορὸν. Οἱ
 ἡλικιωμένοι τραγουδοῦν καὶ οἱ νέοι ἐπαναλαμβάνουν πρῶτα τὸ
 τραγούδι τῆς τυρινῆς:

α) Γιώργη νὰ πῇ τὴ μάνα σου

νοφούλα νὰ μοι κάμῃ

ἰγὼ κρασί δὲν πίνω το

ρασί γὰρ νὰ μὴθύω

ἰγὼ εἰς ἀφ' ἑνὸς πάχνα, καλέ μου,

κι ρόκα καὶ καταπόδι

ἰγὼ διαφύλια μάζωνα

2. Ἡ γῆ ἐστὶν τοῦ παρὰ ὁ γῆς ἔμπορος εἰς τὴν περὶ τὴν
 ὁ ἔμπορος καὶ ταπεινός ἡ γῆ ἐστὶν ἂν τοῦ Γαλατᾶ
 καὶ νῆα νὰ ψαρέψουν καὶ τὰ νοῦ τῆς δυνατᾶ
 μαῦρα μάτια νὰ γυρέψουν καὶ ἄλλῃ ἀπὸ τὴν πόλιν
 καὶ μὴ τὴν πρώτην τὴν ματὰ τὴν ἑκτὴν ἡμέραν
 ἔλο Χριστὸ ἐπιπαραρῶν τὴν τρίτην ἡμέραν
 καὶ πάλιν ἕνα ψαρέψουν ἂν ὅλις ἔμπορων
 ἔμπορος εἰς τὸ λαμβάνει καὶ τὴν ἀγάπην καὶ γῆ
 καὶ οὐκίαν τὴν κοιλίαν τοῦ καὶ νὰ τὴν πάρουν
 καὶ μὴ πῶς ἡ καρδιά τοῦ δέν μπουρᾶν
 καὶ βρέσω τρεῖς κοπέλλες

Τὸ ἔθιμον ἐξίπνεται γιὰ νὰ γίνουν τὰ κάμνια (κουεσάγια)

2). Τὴν 1^η Μαρτίου (ἔθιμον τῶν ἐκ Ανατολῆς προσφύγων.)

Τὸ πρῶν τῇ 1^η Μαρτίου ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ ἐπιτελεῖται ἀπὸ τὸν ἀρχι-
 ῥονα τὸ φανταστικὸν καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ ἀνατίει καὶ
 νηδούν ἀπὸ πάνω γιὰ νὰ γυρῶν οἱ μύλοι.

3). Τὸ βράδυ τῇ Ἀναστάσεως (ἔθιμον τῶν ἐκ Ἀν. Ρωμυλίας προσφύγων).

Μετά τὴν ἀνάστασιν ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτοῦ μπαίνει μὲ ἀναμμένην
 καὶ λαμπάδα μέσα εἰς τὸ σταῦλον. Ἐκεῖ τειρῶνται (καίει) πρὸς οὐρὴ τῶν ζώ-
 ων ἡ γῆ νὰ μὴ τὰ πιάσῃ καὶ τὰ ἐνοχλοῦν τὰ ἔντομα.

4) Τὸ βράδυ τῇ 23^η Ἰουνίου (Ἀχιαννῆς) 2^η Ἀχιαννισῶν.

Ἐθιμον τῶν ἐκ τῆς Ανατολ. Ρωμυλίας προσφύγων.

Συγκεντρώνονται εἰς τὴν πλατεῖαν παλιὰ κοκίγια καὶ καλάδια. Ἀνάγει-
 ται φωτιά καὶ γύρω γίνεται χορός. Τραγουδοῦν τὸ τραγούδι τοῦ
 πραταχόνα τοῦ (πραταχόνατος εἶναι κορίτσι μικρὸ στολισμένον ἀπὸ
 μεγάλα κορίτσια μὲ λουλούδια. αὐτὸς βράζει τὸ τυχερὸ καθὲς κοπέλα
 μέσα ἀπὸ τὴν καλάβαν (δοχεῖον χάλκινο) τὸ πρῶν τῇ 23^η Ἰουνίου.

Νὰ κοψῶ γούντα ἀμάραντα
 καὶ δύο γούντες λουλούδια

πραταχόναν βαλορίζει
 μένα μένα μ' ἄρριβώνιασι
 κι μοι πρότεισι πέρα σὺ Ρωγυλιὰ κελὴν
 Συνεχίζουν μετ' ἀκολούθο τραγούδι
 Ὀλη μέρα θέρμα βορριά κι ἀφέρα, τὸ γλαχρινούτικου
 καὶ τοῦ βράδυ πάρενα δὸ νοταεύρη
 βρισκώ πένητ' αὐ γωνιά καὶ τραῖ ἐπὶν πόρτα
 Δέ σὺ λέγου κιρατὰ, βρέ μαίμαντοῦλη
 ὅταν βλέπε τοὺς γίδους μου μέσα μὴ μραινε
 νὰ τοῦ ψουμουτάλοδο εἰσάσε φάει
 νὰ τοῦ ρνιδουτόπανου εἰσάσε πιέ
 (νὰ τοῦ χναρουτάμαρου πᾶνι βοιμήσου
 Ὀλη μέρα θέρμα τὸ γλαχρινούτικου

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΘΗΝΩΝ

ἔδιμα.

ξύλινος ἄροτρος

Ν. Κεσάνη - Σάνθης -

- 7 -

Τὸ χωρίον Ν. Κεσάνη, κατ' ἀρχὴν ὠνομάζετο Τεπέ Τσιφλίκ, ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἰδιοκτῆτος τούρκου Μπέη. Ἀργότερον μετὰ τὴν πρώτην ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων τὸ ἔτος 1922 ὠνομάσθη Πλασιέρια, πρὸς ταύτην τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ στρατηγοῦ Πλασιέρα. Ν. Κεσάνη ὠνομάσθη τὸ ἔτος 1938.

Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου κατάγονται ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης καὶ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας. Οἱ καταγόμενοι ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης προέρχονται ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν Κεσάνης, Μακρᾶς Γεφύρας καὶ Ραϊδεσίου. Ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔτος 1922 μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν Ἑλλάδος-Τουρκίας. Οἱ καταγόμενοι ἐξ Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας προέρχονται ἐκ τῆς ἐπαρχίας Ἀρχιάλου, ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸ ἔτος 1925 μετὰ τὴν εὐμβασιν ἣ ὁποία ἔχινε μετὰ τὴν Ἑλλάδος-Βουλγαρίας. Ἐγκατεστάθησαν πρῶτον εἰς τὴν Στρώμην-Ροδόμης. Τὸ ἔτος 1929 τὸ ἕμισυ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν ἐγκατεστάθη εἰς τὴν Ν. Κεσάνην.